

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوبه‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

احکام؛ نماز؛ نمازهای واجب یومیّه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پرسش

نویسنده: علی راضی

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۱۰

شیعیان برای نماز از مهر استفاده می‌کنند. نظر علامه منصور هاشمی خراسانی چیست؟ آیا سجده بر تربت امام حسین (ع) و بر خاک کربلا مستحب است؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۴/۸/۱۲

سجده بر خاک و سنگریزه سنت است و سجده بر گل‌های پخته‌ای که اهل تشیع می‌سازند و آن را «مُهر» می‌نامند، اشکالی ندارد، ولی نوشتن اسماء مقدّسه بر روی آن با توجه به اینکه بر روی زمین و زیر پاها قرار می‌گیرد، خوب نیست، بل بهتر است که از روی آن محو شود و سجده بر خاک و سنگریزه‌ی اماکنی مانند مسجد الحرام و مسجد النبی و مشهد الحسین با نظر به برکت آن‌ها، خوب است و سجده بر پشم و نخ و پر و کتان و مو و پوست و ابریشم، خوب نیست؛ چراکه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بر آن‌ها سجده نکرد و سجده بر آن‌ها پس از او رایج شد و سجده بر چوب و کاه و برگ و علف، اشکالی ندارد و بهترین سجده‌گاه خاک و سنگریزه‌ای است که در مکان نماز موجود است؛ چراکه به سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نزدیک‌تر است.

تعلیقات

پرسش‌ها و پاسخ‌های فرعی

پرسش فرعی ۱

نویسنده: صادق

تاریخ: ۱۳۹۸/۱/۱۲

آیا سجده بر تکه‌های سنگ و همچنین موزاییک، کاشی و سرامیک در قسمت‌های بدون لعاب آن‌ها اشکال دارد؟ ورق کاغذ چطور در صورتی که منشأ گیاهی و نه صنعتی داشته باشد؟ ممنون از صبر و حوصله‌ی شما عزیزان

بیشتر مذاهب اسلامی بر آنند که سجده بر هر چیز ثابتی جایز است؛ چراکه خداوند در کتاب خود به سجده امر کرده و آن با گذاشتن پیشانی بر هر چیز ثابتی تحقق می‌یابد، ولی همه‌ی آن‌ها اقرار دارند که سجده بر زمین بهتر است؛ چراکه به مراتب خاشعانه‌تر است و خداوند خشوع در نماز را ستوده و فرموده است: **«الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ»**^۱؛ «کسانی که در نمازشان خاشع هستند» و از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده است که فرمود: **«جُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهْرًا»**^۲؛ «زمین برای من سجده‌گاه و پاک کننده قرار داده شد». از این رو، در روایات آمده است که صحابه در هوای گرم، سنگریزه‌ها را برای سجده خنک می‌کردند^۳ و این دلیل بر آن است که سجده بر زمین را به سجده بر چیزهای دیگر ترجیح می‌دادند، اگرچه خالی از مشقت نباشد.

آری، بنا بر روایات متواتر، سجده بر چیزهایی که از زمین می‌رویند، در حکم سجده بر زمین است، مشروط به اینکه خوردنی یا پوشیدنی نباشند؛ چنانکه از هشام بن حکم روایت شده است که گفت: **«قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَخْبِرْنِي عَمَّا يَجُوزُ السُّجُودُ عَلَيْهِ وَعَمَّا لَا يَجُوزُ؟ قَالَ: السُّجُودُ لَا يَجُوزُ إِلَّا عَلَى الْأَرْضِ أَوْ مَا أُتْبِتَتِ الْأَرْضُ إِلَّا مَا أَكَلَ أَوْ لَبَسَ، فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلَتْ فِدَاكَ، مَا الْعِلَّةُ فِي ذَلِكَ؟ قَالَ: لِأَنَّ السُّجُودَ هُوَ الْخُضُوعُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَلَا يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ عَلَى مَا يُؤْكَلُ وَيَلْبَسُ، لِأَنَّ أَبْنَاءَ الدُّنْيَا عِبِيدٌ مَا يَأْكُلُونَ وَيَلْبَسُونَ وَالسَّاجِدُ فِي سُجُودِهِ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ تَعَالَى فَلَا يَنْبَغِي أَنْ يَضَعَ جَبْهَتَهُ فِي سُجُودِهِ عَلَى مَعْبُودٍ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا الَّذِينَ اغْتَرُّوا بِغُرُورِهَا وَالسُّجُودَ عَلَى الْأَرْضِ أَفْضَلُ لِأَنَّهُ أَبْلَغُ فِي التَّوَاضُعِ وَالْخُضُوعِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ»**^۴؛ «به ابی عبد الله (امام جعفر صادق) علیه السلام گفتم: من را از چیزهایی که سجده بر آن‌ها جایز است و چیزهایی که سجده بر آن‌ها جایز نیست خبر بده، فرمود: سجده جز بر زمین یا چیزی که از زمین می‌روید مگر چیزی که خورده یا پوشیده می‌شود جایز نیست، به او گفتم: فدایت شوم، علت آن چیست؟ فرمود: برای اینکه سجده خاکساری برای خداوند عزوجل است، پس شایسته نیست که بر روی خوردنی‌ها و پوشیدنی‌ها باشد؛ زیرا فرزندان دنیا بنده‌ی چیزهایی هستند که می‌خورند و می‌پوشند، در حالی که سجده کننده در سجده‌ی خود، در حال بندگی خداوند بلندمرتبه است، پس شایسته نیست که پیشانی خود را در سجده‌اش بر روی معبود فرزندان دنیا که به آن فریفته شده‌اند بگذارد و سجده بر زمین بهتر است؛ چراکه در

۱. المؤمنون / ۲

۲. مسند أحمد، ج ۱، ص ۳۰۱؛ سنن الدارمی، ج ۲، ص ۲۲۴؛ صحیح البخاری، ج ۱، ص ۱۱۳؛ سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۱۸۸؛ سنن الترمذی، ج ۳، ص ۵۶؛ سنن النسائی، ج ۱، ص ۲۱۰

۳. نگاه کنید به: مسند أحمد، ج ۳، ص ۳۲۷؛ سنن أبی داود، ج ۱، ص ۱۰۰؛ سنن النسائی، ج ۲، ص ۲۰۴؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج ۲، ص ۱۰۵.

۴. علل الشرائع لابن بابويه، ج ۲، ص ۳۴۱

فروتنی و خاکساری برای خداوند عزوجل رساتر است». از اینجا دانسته می‌شود که سجده بر مواد صنعتی و غیر طبیعی نیز شایسته نیست؛ زیرا با توجه به اینکه توسط بشر استحاله شده و تغییر ماهیت داده‌اند، زمین یا چیزی روئیده از آن دانسته نمی‌شوند و علاوه بر این، مانند خوردنی‌ها و پوشیدنی‌ها معبود فرزندان دنیا محسوب می‌شوند. از این رو، در روایات اهل بیت، از سجده بر طلا، نقره، قیر، ساروج و شیشه نهی شده^۱ و ظاهر آن است که سرامیک، کاشی و برخی انواع موزاییک هم از این قبیل هستند؛ بر خلاف کاغذ چوبی که سجده بر آن - خصوصاً هرگاه نوشته‌ای بر آن نباشد - مباح دانسته شده است.^۲

حاصل آنکه شایسته است نمازگزار به پیامبر و اصحاب او اقتدا کند و بر روی خاک، سنگ، چوب، برگ و علف سجده نماید و از سجده بر روی چیزهای خوردنی، پوشیدنی و صنعتی بپرهیزد، مگر اینکه برای او عسر و حرجی داشته باشد؛ چراکه در این صورت، می‌تواند بر روی هر چیز ثابتی سجده کند؛ چنانکه خداوند فرموده است: **﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾**؛ «خداوند برای شما آسانی می‌خواهد و برای شما سختی نمی‌خواهد» و فرموده است: **﴿مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ﴾**؛ «خداوند نمی‌خواهد که برای شما تنگنایی قرار دهد».

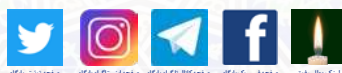
پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصورهاشمی خراسانی
 مجله تبیین با همکاری نشرهاشمی

۱. نگاه کنید به: الکافی للکلینی، ج ۳، ص ۳۳۱ و ۳۳۲؛ الإستبصار للطوسی، ج ۱، ص ۳۳۴؛ تهذیب الأحکام للطوسی، ج ۲، ص ۳۰۴.
۲. نگاه کنید به: المحاسن للبرقی، ج ۲، ص ۳۷۳؛ الکافی للکلینی، ج ۳، ص ۳۳۲؛ من لا یحضره الفقیه لابن بابویه، ج ۱، ص ۲۷۰؛ الإستبصار للطوسی، ج ۱، ص ۳۳۴.
۳. البقرة / ۱۸۵
۴. المائدة / ۶

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصورهاشمی خراسانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.